

Program adaptacyjny dla uczniów klasy IV

„ Przyjazna czwarta klasa”

w Szkole Podstawowej

im. Jana Pawła II

w Łękach Dukielskich

opracowany według wytycznych projektu SP! Serce i Pomoc.

Motto

„Troska o dziecko jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem w stosunku człowieka do człowieka”

Św. Jan Paweł II

Łęki Dukielskie, 2 czerwca 2021 r.

Umocowania prawne:

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. z 2020 r. poz.1327 ze zm);

Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 910 ze zm);

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1551);

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356 ze zm.);

Cel ogólny programu:

- ułatwienie uczniom procesu adaptacji do nowej szkolnej rzeczywistości;

Cele szczegółowe programu:

- wdrożenie ucznia do procesu kształcenia w II etapie edukacji (nauczanie przedmiotowe);
- obniżenie stresu związanego z rozpoczęciem nauki w klasie IV;
- zwiększenie samodzielności uczniów, przełamanie barier, które stawia przed nimi nieśmiałość, brak poczucia własnej wartości;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ucznia w klasie i szkole;
- integracja zespołu klasowego;
- kształtowanie u dzieci pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości;
- uwzględnienie indywidualnych możliwości i potrzeb ucznia oraz jego integralny rozwój;
- respektowanie psychologiczno-rozwojowego kontekstu uczenia się ucznia – wsparcie dziecka w podejmowanych wysiłkach;
- zdefiniowanie i zrozumienie trudności wynikających z dojrzałości emocjonalnej, społecznej oraz indywidualnych możliwości i potrzeb edukacyjnych;
- zminimalizowanie niepowodzeń szkolnych;
- podtrzymywanie motywacji uczenia się i zapewnienie poczucia sukcesu każdemu uczniowi;
- wspieranie rodziców w procesie wychowawczym;
- włączenie rodziców do współpracy podczas realizacji programu;
- ukształtowanie nauczycieli refleksyjnych, empatycznych, poszukujących własnych dróg rozwoju;
- zwrócenie uwagi na prymat realizacji podstawy programowej, a nie treści podręcznika;

Plan działania:

Działania wychowawcy w klasie III – drugi semestr:

W zakresie organizacji pracy:

- wprowadzenie podziału na edukację (przedmioty) – lekcje 45 minutowe, przerwy zgodnie z dzwonekami w szkole;
- wycieczka po szkole - poznanie różnych sal w szkole;
- prowadzenie lekcji w obrębie jednej jednostki lekcyjnej od podania celu do podsumowania (wdrażanie systemu klasowo – lekcyjnego, uczenie się planowania pracy w określonym czasie);
- wprowadzenie zasad prowadzenia zeszytu przedmiotowego, umożliwienie dzieciom pisania w zeszytach w jedną linię, w małej kratce, długopisem lub piórem;
- wprowadzenie zapisu lekcji w formule stosowanej w klasach IV-VIII – zapisywanie daty, tematu, zwrócenie uwagi na marginesy;
- wspólne formułowanie i zapisywanie krótkiej notatki z lekcji, zgodnie z realizowanym tematem zajęć
- wprowadzenie indywidualnej metody pracy z tekstem – samodzielna praca uczniów z podręcznikiem, sprawdzenie stopnia zrozumienia tekstu poprzez odpowiedzi na pytania, krótkie streszczenie, opowiadanie;
- usprawnianie tempa czytania i pisania – przepisywanie z tablicy z ograniczonym czasem, wyszukiwanie szczegółowych informacji z tekstu;
- zadawanie prac domowych w formule zbliżonej do pracy w II etapie edukacyjnym – wyszukiwanie informacji – przygotowanie krótkiej, ustnej prezentacji na wyszukiwany temat;
- uczenie samodyscypliny poprzez stosowanie ram czasowych w czynnościach szkolnych - pakowanie plecaka, korzystanie z toalety i zjedzenie posiłku.

W zakresie oceniania:

- przyzwyczajanie ucznia do sposobu oceniania w klasach starszych poprzez stopniowe wprowadzenie ocen 1-6,
- ustalenie kryteriów oceny prac uczniów – jakie elementy pracy będą brane pod uwagę przy ocenie,
- wprowadzanie sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności stosowanych w klasach starszych (kartkówka, test, wypowiedź ustna, mini projekt, opowiadanie)

W zakresie współpracy z nauczycielami drugiego etapu edukacyjnego:

- prowadzenie przykładowych lekcji przez przyszłych nauczycieli przedmiotów np. biologia, historia, w celu zaprezentowania nowych przedmiotów i poznania przez uczniów nowych nauczycieli, przełamania lęku przed nowymi nauczycielami, poznania zespołu;
- spacer edukacyjny – obserwacje lekcji przez nauczycieli mających pracować w kl. 4 w celu poznania zespołu klasowego;
- w miarę potrzeb i możliwości przydzielanie zastępstw za nieobecnego nauczyciela, nauczycielom planowanym do pracy na wyższym etapie edukacyjnym,

- w miarę możliwości planowanie wychowawstwa w drugim etapie edukacyjnym dla nauczycieli, którzy uczą w danej klasie w celu zmniejszenia stresu związanego ze zmianą wychowawcy;
- po zakończeniu roku szkolnego przekazanie nowemu wychowawcy informacji o wynikach, trudnościach, potrzebach uczniów i zespołu oraz dokumentacji klasy, w tym portfolio uczniów i dokumentacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej;

Działania wychowawcy w klasie czwartej:

W zakresie organizacji pracy:

- ustalenie zasad pracy z uczniami i przekazywania informacji;
- przedstawienie uczniom nauczycieli uczących w klasie – spotkanie integracyjne 1 września;
- zapoznanie uczniów z przydzieloną salą oraz klasopracowniami w których będą odbywać się zajęcia;
- przedstawienie planu zajęć lekcyjnych z uwzględnieniem sal lekcyjnych, pomoc uczniom w czytaniu planu lekcji;
- zapoznanie uczniów z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania;
- zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w szkole, regulaminami pracowni, organizacją pracy na poszczególnych zajęciach edukacyjnych;
- przedstawienie zasad funkcjonowania szkoły (biblioteka, świetlica, stołówka, szatnia),
- pomoc uczniom w zrozumieniu wymagań i przyzwyczajień nowych nauczycieli,

W zakresie spraw wychowawczych:

- poznanie mocnych i słabych stron uczniów, zdiagnozowanie czynników wpływających na niepowodzenia w klasie,
- wybór samorządu klasowego i określenie jego zadań;
- przygotowanie do wyborów Samorządu Szkolnego, zapoznanie z zasadami wyborów;
- zachęcenie do pracy w SU i Szkolnym Kole Caritas (zapoznanie z zasadami funkcjonowania, zaproszenie na spotkania w celu poznania pracy);
- obserwacja zmian w zespole, pozycji uczniów w klasie;
- przydział dodatkowych funkcji w klasie – harmonogram przygotowania gazetki klasowej, informacji na temat świąt państwowych, tradycji świątecznych;
- omówienie praw i obowiązków ucznia;
- swobodne rozmowy z uczniami, znalezienie czasu na „wygadanie się” ucznia na różne tematy, rozluźnienie atmosfery – sprzyja budowaniu zaufania, otwartości, zainteresowania uczniem;
- zachęcanie uczniów do dzielenia się swoimi sukcesami - założenie „stoików osiągnięć” mających na celu dostrzeżenie własnej wartości, budowanie poczucia sukcesu;
- rozpoczynanie lekcji wychowawczych od zabawy integracyjnej np.: „Peter, Peter”, zwierzątko szukajcie się, autografy, jaki jestem, węzeł gordyjski, sieć na ryby, kto tak ma, szumy komunikacyjne, zróbcie to tak, odwróć koc – nie dotykaj podłogi , itp.
- Zorganizowanie spotkania / wycieczki integracyjnej rodziców, dzieci i nauczycieli uczących w klasie 4 – omówienie w luźnej atmosferze problemów, sukcesów, oczekiwań – opracowanie działań w celu rozwiązania ewentualnych trudności

- ustalenie kodeksu, kontraktu klasowego;
- rozwiązywanie sporów klasowych za pomocą mediacji, osiągnięcie kompromisu, nauka argumentacji,
- uczenie komunikowania swoich potrzeb oraz porozumiewania się z otoczeniem;
- budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania;
- ustalenie planu pracy wychowawczej w klasie IV,
- zapoznanie uczniów z planem pracy wychowawczej w klasie IV.

Działania nauczycieli przedmiotów uczących w klasie IV:

W zakresie współpracy z wychowawcą, nauczycielami, specjalistami:

- spotkania nauczycieli w ramach współpracy nauczycieli zespołu klasowego – omówienie problemów, wypracowanie sposobów niwelowania bieżących trudności;
- współpraca nauczycieli z wychowawcą – informacje o sukcesach, problemach,
- zapoznanie z dokumentacją psychologiczno – pedagogiczną, wspólna praca nad opracowaniem IPET –ów i arkuszy WOPFU;
- planowanie szkoleń WDN w odniesieniu do problemów spotykanych w kl. 4;

W zakresie pracy na lekcji:

- stosowanie tzw. „okresu ochronnego” dla uczniów klas IV, wrzesień miesiącem bez negatywnych ocen - przyzwyczajanie uczniów do innych zasad pracy, oceniania i oczekiwań poszczególnych nauczycieli;
- zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi;
- indywidualizacja procesu nauczania (dostosowywanie metod i form pracy dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – ograniczenie ilości zadań domowych dla ucznia słabego);
- przestrzeganie higieny pracy na zajęciach lekcyjnych oraz ustalonych zasad;
- zaangażowanie uczniów na lekcji – praca metodą projektu międzyprzedmiotowego, portfolio /e-portfolio np. moje prace plastyczne, moje prezentacje;
- prowokowanie do poszukiwania celu i użyteczności pracy na lekcji „Dlaczego? Jak myślicie po co się tego uczymy? Do czego nam się przydadzą te informacje?” (nacobezu);
- stosowanie oceniania kształtującego na kartkówkach i sprawdzianach – zaznaczanie błędów i umożliwianie samodzielnej poprawy przez ucznia w trakcie sprawdzianu, umożliwianie autokorekty lub dopisania/ zaznaczenia odpowiedzi gdy uczeń nagle przypomniał sobie odpowiedź lub stwierdził, że jego odpowiedź jest niepoprawna (jeśli mamy pewność, że uczeń nie sprawdził poprawności w podręczniku, zeszytach lub nie uzyskał podpowiedzi od kolegów)
- prowadzeniu zeszytu z języka polskiego zgodnie z kryteriami „OK zeszyt”
- innowacyjne systemy oceniania prac domowych (np. Akademia Pana Kleksa – piegi zamiast oceny)

- ocenianie kształtujące jako strategia pedagogicznego oddziaływania (strategie uczenia się, techniki uczenia się, metoda zielonego długopisu – kierowanie uwagi ucznia na to co umie, udzielanie informacji zwrotnej nad czym jeszcze trzeba popracować, jak pracować)
- odchodzenie od tradycyjnie pojmowanych prac domowych na rzecz zadań wymagających kreatywności, łączenia treści międzyprzedmiotowych, wykazywania się umiejętnością łączenia teorii z praktyką.
- zaciekawianie uczniów swoim przedmiotem, poznanie i rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów – stosowanie metod aktywizujących, gier dydaktycznych, quizów, prac plastycznych;
- zaktywizowanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i konkursach;
- odnoszenie treści nauczania do ich wykorzystania w życiu codziennym;
- pozwalanie na prezentację wiedzy spoza szkoły, z innych przedmiotów;
- upewnianie się czy uczniowie rozumieją polecenia, nowe treści, język przedmiotu;
- pokazanie jak korzystać z podręcznika, ćwiczeń – zachęcanie do samodzielnej nauki
- dostosowanie notatek do możliwości uczniów;
- rozmawianie o tym czego wymagamy, jakiej pomocy udzielamy, co jest ważne;
- w sytuacjach problemowych zawarcie indywidualnego kontraktu nauczyciel – uczeń;
- budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania.

W zakresie poprawy koncentracji:

- uczniowie mają wpływ na sposób uczenia się, prezentacji wiedzy – uczenie przez działanie;
- pobudzanie pozytywnych emocji;
- uczenie wyciszenia i skupienia na zajęciach;
- pokazanie różnych technik notowania (wykorzystanie techniki sketchnotingu), charakterystycznych dla przedmiotu;
- dostosowanie tempa pracy do możliwości uczniów (praca w parach, zespołach, zmienność elementów, mniej przepisywania);
- ograniczenie bodźców rozpraszających;
- uczenie uważnego słuchania;
- stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa emocjonalnego;
- stosowanie komunikatów podtrzymujących uwagę;
- prowokowanie do aktywnego spostrzegania;
- wysyłanie pozytywnych komunikatów;
- dbanie, aby materiał zawierał nowości, ciekawostki;
- akcentowanie ważnych i istotnych kwestii.

W zakresie aktywnego spędzania przerw, rozwijania zainteresowań, talentów:

- Zachęcanie do udziału w zajęciach pozalekcyjnych: chór, harcerstwo, koła zainteresowań, wolontariat czytelniczy;
- Organizacja czasu podczas przerw – wprowadzenie dni ćwiczeń gimnastycznych do muzyki, taneczna przerwa, dzień gier planszowych, dzień krzyżówki, rebusów, karaoke, przyłapani na czytaniu (starsi uczniowie czytają na głos młodszym i odwrotnie)

- Zorganizowanie „kącika wyciszenia” - miejsce gdzie uczeń może w ciszy odpocząć w czasie przerwy;
- Wprowadzenie tzw. „patronatu nad klasą” – uczniowie klasy czwartej wybierają swojego osobistego „opiekuna” z klasy starszej, który będzie udzielał pomocy w np. odrobieniu zadania, technicznej pomocy w pracy z prezentacją, pomocy w korzystaniu z automatu, otwarciu szafki w szatni itp.

Działania skierowane do rodziców:

- Zapoznanie z wymaganiami edukacyjnymi,
- Zorganizowanie warsztatów dla rodziców – jak pomóc uczyć się dziecku konkretnego przedmiotu, jak przygotować notatkę wizualną,
- Uświadamiać rodzicom, że wyręczanie dzieci w zadaniach domowych nie służy ich rozwojowi, jest powodem trudności szkolnych,
- Pedagogizację rodziców na temat organizacji czasu i miejsca pracy dziecka, świadomości, że odrobienie zadania pisemnego nie oznacza pełnego przygotowania do lekcji;
- Zachęcanie rodziców do obserwacji zajęć – lekcje otwarte,
- Regularne kontakty z rodzicami – spotkania ogólne, indywidualne w celu określenia słabych i mocnych stron ucznia oraz propozycji dalszej pracy z dzieckiem, wyrabianie w rodzicach współodpowiedzialności za sukcesy dziecka.

Przewidywane efekty:

Uczeń:

- czuje się bezpiecznie w szkole;
- potrafi radzić sobie ze stresem;
- potrafi zgodnie współpracować w zespole;
- szanuje nauczycieli i kolegów w klasie, nie ma uprzedzeń do innych;
- jest akceptowany, wie, co świadczy o jego wyjątkowości;
- potrafi samodzielnie uczyć się, odpowiednio zaplanować czas przeznaczony na naukę,
- jest otwarty na poszerzanie swojej wiedzy i jej sprawdzanie podczas różnorodnych konkursów wiedzy, artystycznych i międzyprzedmiotowych

Rodzic:

- ma poczucie, że jego dziecko jest bezpieczne i dowartościowane w szkole;
- współpracuje z nauczycielami – działania szkoły i rodzica są spójne;
- udziela dziecku stosownej pomocy, wspiera swoje dziecko, rozumie jego ograniczenia,
- czynnie uczestniczy w życiu klasowym i szkolnym.

Ewaluacja

- obserwowanie przez nauczycieli
- prowadzenie przez wychowawcę kart obserwacji uczniów (pod względem ich predyspozycji, ograniczeń)
- ankietowanie wychowanków, nauczycieli i rodziców
- klasyfikacja śródroczna i roczna
- aktualizacja arkuszy WOPFU dla dzieci z spe